

2016-01-29

PROGRAM
Enligt ÄPBL

Program för del av Ekerö centrum (Tappström 1:40 m.fl.) på Ekerö i Ekerö kommun, Stockholms län

dnr PLAN.2010.33

PROGRAMSAMRÅDSREDOGÖRELSE

Programsamråd har genomförts under perioden **11 maj - 15 augusti 2015**. Planhandlingarna har skickats ut till berörda instanser enligt separat sändlista, upprättad 2015-05-07. Handlingarna har även funnits tillgängliga på biblioteket i Ekerö, stadsarkitektkontoret samt på kommunens hemsida.

Ett samrådsmöte för allmänheten hölls den 28 maj 2015 i Erskinesalen. På mötet närvarade sex personer, från kommunen deltog Annika Ratzinger, Monika Stenberg, Emelie Greiff och Johan Andrade Hagland från stadsarkitektkontoret. Frågor/synpunkter som kom upp på mötet var:

- Trafiksituationen i centrum är viktig att lösa
- Parkeringsfrågan får inte glömmas bort
- Viktigt att tänka på buller och bra utemiljö vid en eventuellt ny skolbyggnad
- Bytespunkt för kollektivtrafiken bör utformas så att omstigning blir smidig och väderskyddad
- Hur ska detaljplanerna synkas med Trafikverkets åtgärder och åtgärder vid Brommaplan?

Nedan följer en sammanställning av de yttranden som inkommit under samrådstiden samt stadsarkitektkontorets kommentarer. Samtliga yttranden samt bilagor finns i sin helhet att ta del av hos Stadsarkitektkontoret.

Myndigheter m.m.

Länsstyrelsen i Stockholms län	Stadsarkitektkontorets kommentar
Planprogrammet är ett första led i planprocessen och utgör en grund för kommande detaljplanering. Programförslaget föreslås sedan delas in i tre separata detaljplaneförslag. Länsstyrelsen anser att programförslaget visar kommunens intentioner för områdets utveckling på ett bra sätt, vilket sen kan ligga till grund för kommande detaljplanering. Utifrån aktuellt underlag instämmer Länsstyrelsen i kommunens bedömning gällande vilka frågor som bör beaktas i det fortsatta detaljplanearbetet; geoteknik, markföroreningar, buller, risk, dagvatten, VA, gestaltning, trafik och handel. Om det kan finnas fornlämningar inom området bör detta även lyftas.	<i>Synpunkterna noteras. Fornlämningar bedöms inte finnas i området, men frågan kommer att utredas vidare under planprocessen.</i>

<p>I och med att syftet med programförslaget är mycket övergripande, där kommunen avser att främst ange intentionerna för utveckling av området anser Länsstyrelsen att det inte är möjligt att ta ställning till programförslagets påverkan utifrån aktuellt underlag utan istället blir detta först aktuellt när detaljplaneförslagen tas fram. I detta skede vill dock Länsstyrelsen redan lämna råd gällande buller. I programförslaget bedömer kommunen att områden invid Ekerövägen bör bebyggas med kontor p.g.a. bullerstörning. Kommunen vill även bygga en skola intill Ekerövägen och Länsstyrelsen anser att kommunen även bör beakta bullerstörningar gällande denna och hänvisar till Boverkets nya skrift om buller: <i>gör plats för barn och unga</i> där det finns ett avsnitt om buller på sid 43.</p> <p>Behovsbedömning Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, och att en miljöbedömning enligt 4 kap 34 § PBL, med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, MKB, ska upprättas.</p>	<p><i>Programmet förtydligas i den del som berör befintlig infartsparkering. Tanken är inte att bygga en ny skola, utan kompletterande skollokaler där eleverna inte vistas längre perioder. Stadsarkitektkontoret kommer att använda bl.a. den skrift som länsstyrelsen tipsar om som ett underlag i den fortsatta planeringen.</i></p> <p><i>En miljökonsekvensbedömning kommer att tas fram i den eller de detaljplaner som följer av programmet.</i></p>
<p>Trafikverket</p> <p>Trafikverket yttrar sig i egenskap som ansvarig för trafikslagsövergripande och långsiktig planering av det samlade transportsystemet inom regionen samt som väghållare för väg 261, Ekerövägen på sträckan Nockeby – korsningen Bryggavägen/Tappströmsvägen. Vägen är utpekad som sekundär transportled för farligt gods vilket bör beaktas i det fortsatta planeringsarbetet.</p> <p>Trafikverket arbetar parallellt med en vägplan för väg 261, Ekerövägen. Vägen föreslås byggas om till fyra körfält och en ny bro föreslås byggas över Tappström cirka 25 meter väster om befintlig bro. Ekerövägen föreslås få en delvis ny sträckning inom programområdet för att ansluta till det nya broläget. Ett pågående detaljplanearbete möjliggör nybyggnad av Tappströmsbron i det nya läget. Trafikverket önskar mer information om kommunens tidplan för omdaning av Ekerö centrum i relation till Trafikverkets ombyggnad av Ekerövägen. Både avseende framtagandet av detaljplanerna och själva byggarbetena.</p> <p>Trafikverket vill betona vikten av ett övergripande fungerande trafiksystem. Utbyggnadsplanerna för Ekerö centrum ska tydligt befrämja vägplanens projektmål om att kollektivtrafikens andel av personresorna ska öka. Därför måste det finnas förutsättningar för fungerande kollektivtrafik i och kring Ekerö centrum, liksom tillräcklig omfattning av infartsparkering för cykel och bil i</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p> <p><i>Väg 261 är utpekad som primär transportled för farligt gods fram till korsningen Ekerövägen/ Tappströmsvägen/ Bryggavägen. Detta kommer att beaktas i den fortsatta planeringen.</i></p> <p><i>Stadsarkitektkontoret avser att ha en fortsatt löpande dialog med Trafikverket angående förändringarna av trafiksystemen.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

nära anslutning till hållplatser. Programhandlingen behöver lyfta fram detta övergripande syfte tydligare.

Programmet anger att två utredningar ska genomföras parallellt med programarbetet, dels en handelsutredning och dels en trafikutredning. Trafikverket anser att dessa två, för ett centrumområde väsentliga utredningar, borde ha legat till grund för programförslaget. Trafiken är en viktig del att beakta i det fortsatta arbetet. Det är vidare viktigt att rätt trafikprognoser ingår i arbetet. Trafikverket förutsätter att ett omarbetat programförslag tas fram med stöd av dessa två utredningar och blir föremål för vidare samråd.

Trafikverket har under hand tagit del av trafikutredningen i konceptform innan programsamrådet startade och anser att utredningen behöver kompletteras med studie av Ekerövägens framtida kapacitet med hänsyn till olika förslag till nya väganlutningar och hur dessa bör utformas. Det är önskvärt att trafikutredningen kompletteras med en simulering av systemet med två cirkulationsplatser på båda sidor om bron för att säkerställa hur de förhåller sig till varandra. Trafikverket har erbjudit sig att delfinansiera en sådan kompletterande studie.

Frågan om hur Bryggavägs korsningen ska utformas (alternativen fyrvägs, trevägs eller cirkulation) behöver även studeras närmare utifrån de trafikflöden och funktioner som ska omhändertas. Trafikverket håller öppet för dessa alternativ. Trafikverket ser samtidigt att bästa möjliga förutsättningar för kollektivtrafiken talar för en trafiklösning med cirkulationsplats i korsningen med Bryggavägen (tre- eller fyrbent) så att bussarna får goda vägmöjligheter.

Den regionala funktionen på väg 261 är stor fram till Ekerö centrum men minskar gradvis ju längre ut på Ekerö man kommer. Om framkomligheten förbi Ekerö centrum bedöms som mycket viktig bör korsningen utföras med signalanläggning så att sekundärvägsrörelser kan hållas tillbaka. Kravet på regional framkomlighet är viktig fram till Ekerö centrum och att punkten därför mycket väl kan utformas med en dubbelfältig cirkulationsplats. Det ligger för övrigt i linje med utformningen väster om Ekerö centrum, där det finns ett antal cirkulationsplatser. Korsningspunkten ligger i en miljö av tätortskaraktär och där är en cirkulationsplats mer lämplig i ett stadsbyggnadsperspektiv. En cirkulation är även värdefull för de bussar som vänder i Ekerö centrum. Som utredningen visar kommer den planerade cirkulationsplatsen på v261 innan Tappström att ut-

Stadsarkitektkontoret anser att handelsutredningen och trafikutredningen är två väldigt viktiga utredningar, och de övergripande resultaten från dessa har arbetats in den omarbetade versionen av programhandlingen. Däremot anger programmet inte en lösning, utan är öppen för alternativ.

Arbetet med att revidera trafikutredningen och att genomföra en simulering av de olika trafiklösningarna på Ekerövägen har genomförts och de övergripande resultaten har förts in i den omarbetade versionen av programhandlingen.

Trafikutredningen kommer fram till att en lösning med en tvåfilig cirkulationsplats är det bästa alternativet. Programmet förespråkar dock inte en specifik lösning, då trafikutredningen även kommer fram till att ingen av de lösningar som redovisas klarar av 2035 års prognoser. Dessa prognoser är dock väl tilltagna och ev. överprognosticerade. Det här är dock en fråga som måste diskuteras vidare utanför programmet tillsammans med berörda parter.

göra en "shunt" i systemet och kommer inte släppa igenom mer trafik än vad cirkulationsplatsen vid Ekerö centrum kan hantera.

Programmet redovisar som förutsättning olika förstudier, bl.a. hur programområdet skulle kunna utvecklas med befintlig Tappströmsbro. Trafikverket kan konstatera att programmets förstudie till stor del är inaktuell då bron nu föreslås få ett nytt läge och att den idag raka linjeföringen av Ekerövägen kommer att ersättas av en böjd linjeföring. Detta kan påverka möjligheten att anlägga en ny bussterminal på sträckan. Effekterna av detta bör nog övervägas tillsammans med Trafikförvaltningen och Trafikverket.

Den föreslagna utformningen av ny bussterminal kräver att bussar ges möjlighet att vända i en ny cirkulationsplats i korsningen Ekerövägen/Bryggavägen samt att bussvändslingan på Bryggavägen kan bibehållas.

I centrumområdet finns idag en infartsparkering i markplan med ca 270 parkeringsplatser. Programmet föreslår att parkeringen omlokaliseras och inryms i parkeringshus. Trafikverket anser att det är värdefullt med gott om infartsparkeringsplatser i centrum intill en viktig knutpunkt. Antalet centrala p-platser bör vägas mot en satsning på mer perifert belägna infartsparkeringar vilket kan medverka till ett minskat totalt bilåkandet i kommunen.

Programmet redovisar olika förslag till nya anslutningar av Tappströmsvägen samt ny anslutning till centumparkering öster om Ekerövägen. Trafikverket bedömer att de förslag som innebär nya anslutningar till Ekerövägen mellan Bryggavägskorset och Tappströmsbron kan komma att påverka kapaciteten på Ekerövägen negativt. Trafikverket anser att inga nya väganslutningar kan tillåtas på den aktuella sträckan.

Ett större antal bostäder samt utbyggnad av skola föreslås i programmet. Kommunen föreslår ett lågt tal för parkeringsnorm i centrum. Trafikverket vill hänvisa till exemplet Norra Djurgårdsstaden där ett ännu lägre tal stödjer ökad kollektiv- och cykeltrafik.

Placering och utformning av bostäder och skola i närheten av Ekerövägen måste ske med hänsyn till risken för störning från trafikbuller och vibrationer samt risker med farligt godstransporter. Särskilt bör busstrafikens inverkan beaktas vad gäller lågfrekvent buller liksom maximalt buller. Även luftkvaliteten bör ingå i hänsynstagandet.

Stadsarkitektkontoret avser att titta närmare på exakt utformning av bussterminal tillsammans med Trafikförvaltningen och Trafikverket.

Exakt utformning av busshållplatser, vändslingor, reglerplatser o.s.v. kommer att samrådas med Trafikförvaltningen och Trafikverket.

Synpunkten noteras. En övergripande utredning av infartsparkeringarna i kommunen bör tas fram.

Trafikutredningen kommer fram till att en ny anslutning till Ekerövägen är olämplig. Förslaget om ny infart till centumparkering har därför tagits bort från programhandlingen.

Stadsarkitektkontoret avser att utreda exakt parkeringsnorm vidare och tackar för tipset.

En särskild bullerutredning och riskutredning kommer att tas fram till varje enskild detaljplan inom centrumområdet.

<p>Programmet föreslår två områden för kontor, delvis i bullerutsatta lägen. Trafikverket anser att det är positivt att placera mindre bullerkänslig verksamhet i dessa lägen. Kontorsbyggnader bör även lokaliseras och utformas så att de även kan fungera som bullerskydd för bakomliggande bostäder. Placeringen av ett högt hus vid Tappströmsbron måste göras med hänsyn till risk/brand/transport av farligt gods. Angöringen till detta hus kan inte ske från Ekerövägen, av samma anledning som att centumparkeringen inte kan ansluta Ekerövägen direkt på denna sträcka.</p> <p>Terminalfunktionen/omstigningen mellan trafikslag är viktig i området. Om kollektivtrafiken ska fungera måste det vara enkelt och tydligt att infartsparkera bil/cykel, byta färdväg, byta buss, till båt, etc. I direkt anslutning till bussterminalen föreslås att cykelparkering möjliggörs. Trafikverket anser att kommunen närmare bör utreda det framtida behovet av cykelparkeringsplatser som är bekväma och säkra (tak, låsanordningar mm), liksom alternativa utformningar till markparkering, exempelvis flervånings cykelparkeringsgarage. Utrymmesbehov för de alltmer frekventa ladcyklarna bör även vägas in i behovsbedömningen.</p> <p>Vidare vore det bra att geografiskt skilja på busstrafik till Brommaplan och lokal busstrafik, vilket en cirkulationsplats i korsningen Ekerövägen/Bryggavägen/Tappströmsvägen skulle stödja. Tankegångarna i konceptet till trafikutredning om bussterminal på Ekerövägens båda sidor framgår inte av programmet särskilt tydligt. Om busshållplatserna ska ligga längs Ekerövägen söder om Tappströmsbron måste gångportar utredas noga i trafikutredningen så att det blir lätt att bekvämt och tryggt korsa Ekerövägen, både norr och söder om busshållplatserna. En planskild passage norr om busshållplatserna skulle skapa mycket god tillgänglighet till förslaget om bussterminal på Ekerövägen.</p>	<p><i>Exakt placering av kontorshus kommer att utredas vidare, och synpunkterna kommer att beaktas.</i></p> <p><i>Behovet av cykelparkering, placering av dessa samt olika alternativ till cykelparkering kommer att utredas vidare och redovisas i de olika detaljplanerna för centrum.</i></p> <p><i>Utformningen av en bussterminal kommer att utredas vidare tillsammans med Trafikförvaltningen och Trafikverket.</i></p>
<p>Trafikförvaltningen, SLL</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Trafikförvaltningen ser positivt att utbyggnad sker i denna centrala del av kommunen och i ett utmärkt kollektivtrafikläge.</p> <p>Majoriteten av kommunens busstrafik trafikerar de vägar som inramar det nya Ekerö centrum, Ekerövägen och Bryggavägen, och på Ekerövägen finns den mest frekventerade busshållplatsen, Tappström. Detta innebär att den planerade bytepunkten först och främst ska utformas med hänsyn till bussarnas behov och att framkomligheten under byggskedet måste vara mycket god för</p>	<p><i>Eventuella lösningar under byggtiden diskuteras vidare med Trafikförvaltningen.</i></p>

busstrafiken. Eventuellt behov av busskörfält och signalprioritering måste studeras för att bussen ska vara ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen. En tillfällig bussterminal bör under byggperioden ordnas på Ekerövägen mellan Bryggavägen och Ekebyhovs Allé.

Hållplatsen Tappström kommer att i en nära framtid utvecklas till en modern bytespunkt för busstrafiken varför hänsyn måste tas till detta i utformning och placering av den nya Tappströmsbron. Bytespunkten måste också få en utformning som kan ta emot en eventuell framtida utökning av trafiken.

Under rubriken "Skapa en bra bytespunkt" anges att cykelns framkomlighet ska prioriteras. I själva bytespunkten kan detta inte anses lämpligt. Formuleringen behöver förtydligas eftersom det inte framgår vad som avses.

Under rubriken "Trafik, stråk och parkering" diskuteras olika trafiklösningar för korsningen Ekerövägen/Bryggavägen/Tappströmsvägen.

Utformningen av korsningen är avgörande för vilken bytespunkt för busstrafiken som är möjlig. Förslaget till bytespunkt för busstrafiken som presenteras i programmet kräver cirkulationsplats för vändning av bussar. De alternativa förslagen till utformning av korsningen som redovisas kan alltså inte kombineras med detta och kräver komplettering med vändmöjligheter för bussar för att fungera som ett komplett trafiksystem. Konsekvensbeskrivning för busstrafiken av olika trafiklösningar saknas i planprogrammet och också i den trafikutredning som gjorts av Ekerö kommun under våren 2015 parallellt med programmet. Den vändslinga för buss som idag finns på Bryggavägen är i bytespunktsförslaget även fortsättningsvis en del av bytespunkten för vändning av bussar och kan inte tas bort som felaktigt anges i samma trafikutredning. Trafikutredningen redovisar också olika scenarior för kapaciteten i korsningen Ekerövägen/Bryggavägen/Tappströmsvägen vid olika trafiklösningar. Det råder tveksamheter kring olika prognoser bl.a. för trafikens utveckling. Ingen av de beskrivna trafiklösningarna ger en tillfredsställande kapacitet på sikt. En attraktiv kollektivtrafik är beroende av en god framkomlighet vilket inte kan uppfyllas i något av alternativen. Ekerö kommun bör tillsammans med Trafikverket och Trafikförvaltningen utvidga och fördjupa trafikutredningen för att hitta en optimal hållbar trafiklösning.

En infart till parkeringshus finns beskriven i planhandlingen. Infarten skulle korsa hållplats-

Stadsarkitektkontoret delar synpunkten.

Formuleringen är avsedd att poängtera att det ska vara lätt att byta från och till cykel, inte att t.ex. cyklar ska utgöra ett hinder för bussars framkomlighet. Programmet har förtydligats avseende detta.

Trafikutredningen har uppdaterats sedan yttrandet skrevs, och kommer att utvecklas vidare i samverkan med både Trafikförvaltningen och Trafikverket. Stadsarkitektkontoret och Ekerö kommun anser att det är av största vikt att komma till en gemensam lösning för bussbytespunkten/bussterminalen samt korsningslösningen.

Utfarten har utretts vidare i trafikutredningen och har p.g.a. bl.a. nämnda anledningar

området vilket inte kan tillåtas. Bussterminalen kan inte tåla annan trafik inom terminalområdet. Detsamma gäller angöring för transporter m.m. till de kommersiella lokaler som planeras i anslutning till terminalområdet.

Hur den nya Tappströmsbro som ska byggas påverkar linjeföringen och utformningen av Ekerövägen i höjd med Ekerö centrum och därmed bytespunkten för busstrafik på Ekerövägen måste utredas och tas hänsyn till i det fortsatta arbetet.

Det är viktigt att den nya centrumbebyggelsen med kommersiell och offentlig service får en genkoppling till bussterminalen för i första hand gående och cyklister. En cykelparkering bör finnas i närheten av terminalen och bör placeras så att den inte påverkar busstrafiken negativt.

Idag finns i markplan en relativt stor infartsparkering i centrum som i programmet föreslås omlokaliseras till parkeringshus. Dessa platser är ganska dyra att anlägga, kanske kan det anläggas fler platser för infartsparkering mer perifert för att motverka koncentrationen till centrum.

Bostadsbebyggelse planeras i anslutning till den nya bytespunkten nära busstrafikens hållplatsområde. Åtgärder för bullerdämpning behöver därför studeras i det fortsatta planarbetet. Vad gäller bullerstörningar från bussar är det oftast maximalnivåerna som genererar klagomål. Trafikförvaltningens erfarenhet är även att framförallt lågfrekvent buller vid tomgångskörning och start upplevs som störande. Dessa problem kan till exempel uppkomma vid korsningar och busshållplatser. Förutom motorljud från bussarna kan även externa högtalarutrop från bussarna samt pratörer på hållplatsen orsaka störningar till omgivningen.

Byggnader ska planeras och utformas så att Folkhälsomyndighetens riktvärden för lågfrekvent buller innehålls i sovrum. Det innebär att sovrum bör undvikas mot busstrafikerade gator på grund av risk för störningar från busstrafiken.

Åtgärder kan också behövas på gator som trafikerades av bussar så att inte vibrationer uppstår i befintliga och tillkommande fastigheter.

När det gäller utformning av bl.a. bytespunkter och hållplatser samt vägar för busstrafik hänvisas till de riktlinjer som finns framtagna av Trafikförvaltningen.

Trafikförvaltningen deltar gärna i det fortsatta arbetet.

tagits bort.

Den nya dragningen av Tappströmsbron kommer att beaktas i det fortsatta arbetet med utformningen av bussterminalen/bussbytespunkten.

Stadsarkitektkontoret delar synpunkten.

Stadsarkitektkontoret avser att utreda framtida lokaliseringar av infartsparkering i större skala.

En bullerutredning kommer att upprättas vid framtagandet av detaljplanen där bussterminalen/bussbytespunkten ingår, och det framtagna perspektivet kommer att beaktas.

Se kommentaren ovan.

Synpunkten noteras.

Gällande riktlinjer ska följas.

Kommunen ser fram emot ett fortsatt samarbete.

Södertörns Brandförsvarsförbund	Stadsarkitektkontorets kommentar
I programmet anges det att bebyggelsen i det nya planområdet ska bli högre än den nuvarande i Ekerö centrum. Södertörns brandförsvaret vill redan i detta skede påpeka att räddningstjänsten inte kommer kunna användas som en andra utrymningsväg från bostäder. De lösningar som då finns är antingen två separata trapphus från varje lägenhet eller att bygga så kallade säkra trapphus. Båda dessa lösningar kommer inkräkta på boytan och således ge ökade kostnader varför det är viktigt att framtida exploaterare har kännedom om detta så tidigt som möjligt.	<i>Frågor om brandskydd och exakt utformning av utrymningsvägar hanteras i bygglovskedet.</i>
Vattenfall	Stadsarkitektkontorets kommentar
Vattenfall har inga elanläggningar inom och i närheten av planområdet och har därför inget att erinra.	-
Skanova	Stadsarkitektkontorets kommentar
Skanova har mycket omfattande teleanläggningar inom området som även fortsätter vidare till andra delar av kommunen och till angränsande öar. Se bifogad karta. Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Denna ståndpunkt skall noteras i kommande planhandlingarna. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.	<i>Synpunkterna noteras. Ytterligare kontakt med Skanova kommer att tas när ett mer konkret förslag till detaljplan arbetas fram.</i>
Kommunala instanser:	
Roslagsvatten	Stadsarkitektkontorets kommentar
Dagvatten bör i största möjliga utsträckning tas om hand lokalt inom fastighet eller kvartersmark, i första hand genom infiltration och i andra hand genom fördröjning. Instängda områden får inte skapas, d.v.s. höjdsättningen måste anpassas så att sekundära avrinningsvägar säkras.	<i>Fortsatt dialog med Roslagsvatten kring utformning av dagvattenlösningar o.s.v. kommer att föras.</i>
Byggnadsnämnden	Stadsarkitektkontorets kommentar
Byggnadsnämnden beslutar att förslaget till detaljplan är lämpligt att arbeta vidare med. Nämnden anser att delar av befintligt bussgarage, t ex gavelfasaden med vindflöjeln mot Ekerövägen, bör bevaras. Dessa byggnadselement bör infogas som detaljer i någon av de nya centrum-	<i>Synpunkten noteras.</i>

<p>byggnaderna, förslagsvis vid resecentret.</p> <p>Vidare anser byggnadsnämnden att utvecklingen av Ekerö centrum ska präglas av en småstadskarakteristik med varierande byggnadshöjd på den tillkommande bebyggelsen som inte ska upplevas högre än 6 våningar.</p> <p>Antal hyreslägenheter ska följa bostadsförsörjningsplanen med en inriktning på 20% av totala antalet lägenheter.</p> <p>Stadsarkitektkontorets bedömning ska beaktas i det fortsatta arbetet.</p> <p><u>Stadsarkitektkontorets bedömning</u> Stadsarkitektkontoret anser att programmet redovisar en mycket intressant och ambitiös utveckling av Ekerö centrum.</p> <p>I programmet anges att dagens kommunhus är underdimensionerat och att det på sikt krävs nya lokaler. Ett förslag är att inrymma ett nytt kommunhus mellan det befintliga och Ekerövägen eller i den högre byggnad som planeras vid brofästet vid Tappströmsbron. Kontoret bedömer att planeringen av ett nytt kommunhus behöver göras så fort som möjligt. Eftersom dessa kontorslokaler även behöver ligga centralt i kommunen anser kontoret att någon av de föreslagna lokaliseringarna är bra.</p> <p>Kontoret har i övrigt inga ytterligare synpunkter. Tjänstemän från stadsarkitektkontoret, utöver planarkitekten, har varit involverade i framtagandet av programmet och kommer även fortsättningsvis att delta i planarbetet.</p>	<p><i>Stadsarkitektkontoret avser att arbeta vidare med frågan om höjder och våningsantal.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Programmet lämnar öppet för flera placeringar av nya kontorsbyggnader då det generellt råder brist på kontor i Ekerö centrum. Detta innefattar en ev. ny placering av ett kommunhus.</i></p>
<p>Miljönämnden</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Miljö- och hälsoskyddskontoret stödjer bedömningen att en miljökonsekvensbeskrivning ska utföras och att viktiga miljöfrågor såsom buller, dagvatten, markföroreningar m.m. utreds och konsekvensbedöms i det fortsatta planarbetet.</p> <p><u>Buller</u> Trafiken på Ekerövägen orsakar redan idag bullerstörningar för boende utmed Ekerövägen. Med utvidgat centrum, bussknutpunkt, Förbifart Stockholm m.m. kommer trafiken och därmed risken för bullerstörningar att öka väsentligt. Av behovsbedömningen framgår att s.k. avstegsfall för vägtrafikbuller endast ska tillämpas som en sista utväg. Kontoret befarar att det särskilt utmed Ekerövägen är svårt att bygga bostäder utan att tillämpa kraftiga avsteg från bullerriktvärden. Kontoret anser det därför viktigt att man tidigt i planprocessen jobbar med bullerfrågorna, både</p>	<p><i>En bullerutredning kommer att tas fram så tidigt som möjligt under processen för att skapa en så bra ljudmiljö som möjligt.</i></p>

<p>vad gäller lokalisering och utformning bostäder och trafiklösningar. Det är också viktigt att titta på bullerfrågan i ett helhetsperspektiv för centrum och bl.a. tillse att det finns närmiljöer som är skyddade från buller. Påverkan av övrigt verksamhetsbuller måste naturligtvis också beaktas i den fortsatta planeringen.</p> <p><u>Påverkan på Mälaren</u> Dagvatten, småbåtshamn, förorenad mark m.m. riskerar att påverka Mälaren negativt genom föroreningar. Kontoret finner det särskilt angeläget att jobba med dessa frågor för att minska påverkan på Mälaren. Utredning av påverkan av dagvatten bör inte bara omfatta det dagvatten som uppkommer inom programområdet utan även omfatta allt dagvatten som berör programområdet från dess avrinningsområde.</p>	<p><i>Stadsarkitektkontoret avser att utreda hantering av dagvatten och förorenad mark under planprocessens gång. I dagsläget planeras inte någon ny småbåtshamn inom programområdet.</i></p>
<p>Kultur- och fritidsnämnden</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Nämnden anser att det helhetsgrepp som nu tagits över resterande delar av Ekerö centrum borgar för att det blir ett attraktivt, funktionellt och sammanhållet centrum. Beskrivningen av de värden som ska genomsyra den nya bebyggelsen med gestaltning, mötesplatser, utveckling av strandområde och möjlighet till aktivitet ger förutsättningar för att det blir det levande centrum med genomtänkt gestaltning som kommunen eftersträvar.</p> <p>Det finns även en ambition i programmet att det ska finnas en koppling mellan gestaltning och utformning mellan det gamla och nya centrumområdet. En del av den mest utpräglade delen av fasaden på SL-garaget bör bevaras och sparas och vara en del av en konstnärlig gestaltning av de nya fasaderna mot Ekerövägen.</p> <p>Dock vill kontoret trycka på risken att aktivitetsytorna blir för små. Det måste finnas plats för olika generationer att mötas kring olika utomhusaktiviteter. Med den befolkningsökning som blir och den efterfrågan på centrala lek- och aktivitetsytor som finns är det viktigt att planera för detta. Strandpromenaden bör utformas för flera mindre aktivitetsytor med attraktiv möblering för t.ex. grillning, boule och liknande. Gärna också plats för ett utvecklat bryggområde som kan ge förutsättningar för bad. Centrum kommer vara en viktig plats för omstigning mellan bussar varför centrala mötesplatser är viktigt även för denna målgrupp.</p> <p>Aktivitetsytor som bollplaner och andra större ytor för fysisk aktivitet kan man tänka sig också andra sidan vägen på tomten för infartsparkering /kommunhustomten. Alternativt bör planområ-</p>	<p><i>Stadsarkitektkontoret ser inte att hela behovet av mötesplatser och aktivitetsytor i Ekerö centrum kan tillgodoses inom planområdet. Ytor för aktivitet kan tillskapas även utanför plangränsen, och planer som innehåller aktivitetsytor finns även i nära anslutning till planområdet. Planering för en bättre utformning och gestaltning av strandpromenaden sker parallellt med planarbetet.</i></p> <p><i>Stadsarkitektkontoret anser inte att ytan för dagens infartsparkering ska planeras för bollplan eller någon större aktivitetsyta p.g.a. närheten till Ekerövägen och det centrala</i></p>

<p>den utvidgas till förmån för aktivitetsytor vid förskola Ekendal. Oavsett om Tappströmsskolan byggs ut för fler elever eller ej bör ett så centralt område utvecklas för mötesplatser ute och inne för fritidsaktiviteter som aktivitetsparker, kulturskola, ungdomslokaler och föreningslokaler. Det finns tankar om utveckling av kulturhuset i Ekerö centrum men det måste inriktas på publik verksamhet, så rena verksamhetslokaler i anslutning till skolområdet är angeläget.</p> <p>Det bör vidare framgå av planförslaget att strandpromenaden ska tillföras sammanhållande konstnärliga och estetiska uttryck utefter hela sträckan från den ursprungliga centrumbebyggelsen till den nya vid Fredriksstrandsvägen.</p>	<p><i>läget. En fortsatt diskussion om sådana ytor i centrumnära lägen bör föras.</i></p> <p><i>En utvidgning av planområdet för att innehålla aktivitetsytor vid förskolan Ekendal ses över i kommande steg av detaljplaneprocessen.</i></p> <p><i>En utveckling av kulturhuset ses som positiv för stadslivet i nuvarande och tillkommande delar av Ekerö centrum.</i></p> <p><i>Programhandlingen har förtydligats vad gäller strandpromenaden.</i></p>
<p>Tekniska nämnden</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Programförslaget redovisar ny föreslagen bebyggelse för de centrala delarna av Ekerö. Ny bebyggelse föreslås på nuvarande bussparkering i form av bostäder blandat med centrumverksamhet. För att få en mer yteffektiv användning av infartsparkeringen föreslås att markparkering byts ut mot parkeringshus/-däck och del av nuvarande infartsparkering används för skolområde. Då korsningen Ekerövägen- Bryggavägen-Tappströmsvägen idag är hårt belastad, ges i programmet olika förslag på hur trafiksituationen kan förbättras, något som ska utredas närmre i kommande skede.</p> <p><u>Programmets avgränsning</u> Motiveringen till programgränsen österut upplevs otydlig. Rubriken för programmet är Ekerö Centrum, men ändå tas inte de mest centrala delarna i dagens centrum med i planprogrammet. På sidan 15 under stycket "Avgränsning och indelning" står det skrivet att ett "övergripande program för hela Ekerö Centrum" tas fram, men att enbart delar av Ekerö centrum föreslås kunna förnyas. Gränsen för området bör utvidgas för att även innehålla Mälarö torg och de verksamheterlokaler som är öster om torget, med bakgrunden att det är en risk för områdets utveckling ifall dessa verksamheter och allmänna platser inte är med då mycket fokus på centrumutveckling hamnar väster om Ångbåtsvägen. En stor del av arbetet borde vara att binda ihop det nya centrumområdet med det befintliga.</p> <p><u>Etappindelning</u> Indelningen i de olika detaljplaneprojekten/etapperna, upplevs oproportionerlig. Då del 2 och 3 innehåller relativt få funktioner jäm-</p>	<p><i>Plangränsen har förändrats i den reviderade versionen av programmet så att även Mälarö torg och befintlig centrumbebyggelse finns med. Anledningen till den tidigare avgränsningen var att Stadsarkitektkontoret inte bedömde att detaljplanerna för befintligt centrum skulle behöva förändras. Ambitionen har dock alltid varit att skapa ett sammanhållet centrum där det nya ska komplettera det befintliga.</i></p> <p><i>Stadsarkitektkontoret bedömer att den etappindelning som har gjorts fortfarande är aktuell. Vid uppstarten av de olika detaljplanerna görs dock alltid en bedömning om planområ-</i></p>

fört med del 1 samt med hänsyn till ägarbilden, ställs frågan ifall det är nödvändigt att dela upp de sista två delarna?

Trafik

Under "Trafik, stråk och parkering" redovisas två föreslagna alternativ för korsningen Ekerövägen-Bryggavägen- Tappströmsvägen, där det ena alternativet är en cirkulationsplats och det andra alternativet är att Tappströmsvägen leds om till nyttillkommande cirkulationsplats strax söder om Ekerö centrum. En sådan lösning skulle leda till att man bättre kan disponera ytorna inom det som markerats ut som del 2 och 3 i det fortsatta planarbetet.

För den tillkommande parkeringen öster om Ekerövägen är det viktigt att man noggrant utreder hur tillfarterna sker på bästa sätt och hur en ytterligare utfart till Ekerövägen kan tänkas påverka trafikflödet, för att kunna säkerställa sig om att en sådan trafikömsning inte bidrar till mer köer på Ekerövägen.

Parkering för bilar

Syftet med den nya parkeringen öster om Ekerövägen framstår som oklart. Är tanken att det ska fungera som en infartsparkering eller enbart för boende och handel? Vilket syfte parkeringen har bör påverka trafikflödet, se stycket om "Trafik".

Infartsparkering för cyklar, cykelstråk

Teknik- och exploateringskontoret arbetar för närvarande med att planera för och bygga ut infartsparkeringar för cyklar. Det är därför viktigt att ta hänsyn till dessa i det fortsatta planarbetet och att möjligheten till dem inte byggs bort. Mot bakgrund av förslaget att cykelparkering ska inrymmas i gångtunneln under Ekerövägen undrar kontoret ifall det är tänkt att gångtunneln ska breddas? En sådan åtgärd är väldigt kostsam och kan kräva omläggning av trafiken under utbyggnadstiden, något som talar emot en sådan lösning.

Redovisningen av befintligt gång- och cykelstråk på s. 13 stämmer inte överens med verkligheten mellan kommunhuset och Ekerövägen. Det är positivt att man vill se en förbättring av cykelstråken, men för att säkerställa att de byggs ut bör cykelstråken tas med i detaljplanen.

Skola

Behovet av en ny skola/utökning av befintlig skola är betydligt större, ytmässigt, än vad som redovisas i planprogrammet. Ifall Tappströmsskolan ska utvidgas bör placeringen av skollokaler ske mer centrerat mot befintliga loka-

lets avgränsning, vilket kan innebära att etapp 2 och 3 ingår i samma detaljplan.

Synpunkterna noteras.

Parkeringen i tillkommande centrum är främst tänkt för boende och handel, men infartsparkering är inte uteslutet. Den "nyttiga parkering" som skapas intill handelsstråket är dock inte tänkt som infartsparkering.

Cykelparkering kommer att ha hög prioritet i attraktiva lägen i de tillkommande delarna av Ekerö centrum.

Gångtunneln under Ekerövägen kommer med största sannolikhet behöva förlängas och breddas oavsett om cykelparkering placeras där, varför förslaget fortsatt bedöms som intressant att utreda.

Redovisningen på s 13 avser de övergripande gång- och cykelstråken inom och i direkt anslutning till programområdet, och stämmer överens med verkligheten. Alla gång- och cykelvägar är dock inte med, p.g.a. att alla inte anses som övergripande.

Exakt placering av nya skollokaler styrs inte i den reviderade versionen av programhandlingen. Ytorna väster om Ekerövägen ges en mer flexibel användning i det reviderade programmet.

ler. Fördelningen av ytorna i del 2 och 3 bör ses över, exempelvis hade en syd-nordlig delning av de ytor som i planprogrammet redovisas som skola-kontor-parkering varit att föredra, där skolan får plats i den västra delen och kontor och parkering i den östra. På så sätt känns skolan mer som en del av Tappströmsskolan och gemensamma funktioner, såsom kök, kan utnyttjas bättre. Plats för angöring till skolan är väldigt viktig, då en stor del av eleverna kommer till skolan genom skjuts av föräldrar.

Kulturhuset

Fastighetskontoret har medverkat i arbetet att ta fram en plan för den långsiktiga utvecklingen av Kulturhuset i Ekerö centrum. Denna utredning är därmed även kopplad till detaljplanen och bör därför beaktas i det framtida planarbetet.

Centrumverksamhet söder om Bryggavägen

Vilken typ av service bedöms kunna vara placerade söder om Bryggavägen? Eftersom parkeringen är placerad norr Bryggavägen, på vilken trafikbelastningen inte bedöms minska, blir det svåråtkomligt för bilburna besökare då dessa behöver passera Bryggavägen. För de som kommer till Ekerö centrum med buss är det också tveksamt om placeringen är bra ur synlighetsaspekt, särskilt när det inte är bestämt eller utrett vart bussbyten etc. kommer att ske. Transporter till dessa verksamheter, och personalparkering, blir svår att ordna och det är inte lämpligt att detta sker i direkt anslutning till Bryggavägen eftersom att det innebär att bilburen trafik blandas med gång- och cykeltrafik, något som påminner om den trafiksituation som är vid Färentunavägen/Svanhagen idag.

Avfall

Med ett ökat tryck på Ekerö centrum vad gäller bostadsbebyggelse, kommer det ställas högre krav på kapacitet för återvinningsstationer. Att sortering ska finnas inom egen fastighet för flerfamiljshus är en möjlighet, men plats för allmänna återvinningsstationer måste också reserveras. I dagsläget finns det en återvinningsstation på infartsparkeringen och en utanför planområdet, längs med Bryggavägen, denna är dock inte fullt utrustad med samtliga fraktioner. Det framhålls att det ska tillföras ytterligare 2 st kompletta återvinningsstationer, samt att plats för återvinningsstationer måste reserveras i det framtida planarbetet (minst 25 kvm plus angöringsyta för hämtande lastbil). En sådan yta skulle också kunna användas för underjordsbehållare.

Under rubriken "Avfall" hänvisas till att allmänna återvinningsstationer ska utformas som ned-

Utredningen kommer att beaktas i det framtida planarbetet.

Området har utgått ur programmet.

Programmet har förtydligats vad gäller allmänna återvinningsstationer.

Bilden har bytts ut. Syftet med den tidigare bilden var att visa en ambition om välgestal-

<p>sänkta kärl. Bilden intill, är en bild på sopsug och inte nedsänkta kärl/underjordsbehållare (de liknar visserligen varandra). Ett sopsugsystem är inte aktuellt på Ekerö i dagsläget.</p>	<p><i>tade avfallslösningar i en centrummiljö, inte att föreslå ett sopsugsystem.</i></p>
<p>Socialnämnden</p> <p>Socialnämnden deltar i samhällsplaneringen utifrån kunskaper och erfarenheter om kommunens sociala förhållanden. Nämnden ser därför positivt på att programförslaget fokuserar på social hållbarhet. Att planeringen omfattar bostäder i olika upplåtelseformer och storlekar är oerhört viktigt för att möjliggöra för människor att kunna få en bostad i olika skeden av livet. Inom socialtjänsten är bostadsfrågan central eftersom stödinsatser enklare kan anpassas om den enskilde har boende. Socialtjänstens behov av bostäder behöver beaktas i den fortsatta planeringen.</p> <p>Vidare ser Socialnämnden positivt på förslag till utveckling av offentliga miljöer såsom strandzonen som ska möjliggöra aktiviteter och rekreation för alla medborgare. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning nämns i programförslaget och bör också beaktas i utformningen av en eventuell park och aktivitetsytor samt lekplatser.</p> <p>Slutligen uppmuntrar Socialnämnden att de lokaler som planeras för t.ex. ungdomsaktiviteter samordnas med aktiviteter/lokaler för andra målgrupper såsom barn och äldre för att skapa en trygg och levande centrummiljö under både dag- och kvällstid. Detta medför även att det skapas fler naturliga mötesplatser för boende i kommunen. Behovet av centrumnära gemensamhetslokaler för äldre bör också uppmärksammas i planprocessen.</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p> <p><i>Den fortsatta planeringen ska sträva efter att bebyggelsen uppförs med olika upplåtelseformer.</i></p> <p><i>Strandpromenaden ska vara tillgänglig för alla, och särskild hänsyn kommer att tas till personer med funktionsvariationer.</i></p> <p><i>Stadsarkitektkontoret delar synpunkten.</i></p>
<p>Kommunens råd för funktionshinderfrågor</p> <p>Vi utsätts för ständigt ökade ljudvolymmer och ständigt ökade stressnivåer. Psykisk ohälsa i sitt bredaste spektrum är den nu största enskilda sjukdomskategorin i Sverige. Nästan alla människor som upplever någon form av stresskada och/eller annan psykisk ohälsa blir också påtagligt ljudkänsliga på kort eller lång sikt. Det har en generell folkhälsoaspekt avseende stress.</p> <p>Ökande buller har också en stark effekt på människor med funktionshinder, som nedsatt syn, nedsatt hörsel och psykisk ohälsa.</p> <p>Både i USA och i Sverige har forskning pågått under lång tid. I Sverige finns resultat och slutsatser från ett multidisciplinärt forskningsprogram som heter "Ljudlandskap för bättre hälsa".</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p> <p><i>En bullerutredning kommer att tas fram tidigt under processen för att kunna skapa en så bra ljudmiljö som möjligt.</i></p>

<p>Forskningen visar vikten av god ljudmiljö. En sådan miljö kan vara så kallat "Tysta rum".</p> <p>I Sverige ökar medvetandet kring ljudmiljön ur ett folkhälsoperspektiv. Länsstyrelsen i Skåne, Örebro län, Stockholm stad och Sundbyberg stad söker proaktivt att bevara och åstadkomma tysta platser.</p> <p>Kommunens råd för funktionshinderfrågor (KRF) föreslår därför att man i det nya programmet för utveckling av Ekerö Centrum tar hänsyn till ovanstående forskning.</p> <p>Förslaget från KRF är att planera för ett så kallat "Tyst Rum" centralt beläget i nya Ekerö Centrum. Den fysiska utformningen av ett "Tyst Rum" kan vara mycket varierande. Det viktiga är att det blir en vacker plats där man kan gå in och känna att tystnad råder. Det skulle underlätta för många att orka göra sina ärenden i centrum om man kunde göra en "ljudpaus". Denna plats kan bli en tillgång för alla boende i Ekerö Kommun, men i synnerhet för medborgare med funktionshinder av olika slag.</p>	<p><i>Förslaget kommer att utvärderas och beaktas i den fortsatta processen.</i></p>
<p>Barn- och utbildningsnämnden</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Stadsarkitektkontoret har remitterat ett program för en del av Ekerö centrum till Barn- och utbildningsnämnden för yttrande. Programmet är ett första led i planprocessen och omfattar området kring bussdepåtomten, kommunhuset, befintlig infartsparkering samt en del av Ekerö centrum. Syfte är att klargöra förutsättningar för planläggning av området samt att redovisa idéer om hur centrum kan utvecklas med olika funktioner samt placering och utformning av ny bebyggelse.</p> <p>Programmet ansluter till gällande översiktplan. I programmet redogörs för några huvudsakliga principer; social och ekologisk hållbarhet, koppling mellan det nya och det befintliga, ett tydligt centrum, samt skapa en bra bytespunkt. Programområdet föreslås att efter genomfört programsamråd delas in i 3 separata detaljplaneprojekt. Nr 1 är befintlig bussdepå och centrum, nr 2 är kommunhustomten och nr 3 är befintlig infartsparkering.</p> <p>Programmet innehåller också olika avsnitt varav avsnitten om trafik, stråk och parkering samt avsnittet om skola bedöms vara av störst intresse i förhållande till nämndens ansvarsområde. Behovet av nya trafiklösningar vid korsningen Ekerövägen, Bryggavägen och Tappströmsvägen samt en ny anslutning till Tappström behandlas också i programmet. Parkeringsbehovet föreslås lösas med parkeringshus/parkeringsdäck.</p>	

<p>I kommande detaljplanearbete kommer tydlighet och säkerhet vid gång- och cykelvägar att studeras.</p> <p>I avsnittet om skola konstateras att det enligt gjorda prognoser kommer att behövas en ny skola inom överskådlig framtid. Inom den befintliga infartsparkeringen förslås att en ny skola eller en utökning av befintliga skolor möjliggörs. Inom området kan även andra ungdomslokaler inrymmas. Behov av förskoleplatser föreslås studeras främst i samband med detaljplanearbetet för bussdepå och centrum.</p> <p>Nämndkontoret anser att det är positivt att ett planarbete för området nu inletts. Det är också bra att kommande detaljplanearbete indelas i 3 separata projekt.</p> <p>Det är dock viktigt att behov av att utöka skolkapaciteten beaktas, så att det inte sker någon fördröjning med anledning av att detaljplanen för infartsparkeringen ligger som nr 3 i uppräkningsen. Behovet av utökad skolkapacitet brådskar och då lokalisering i dagsläget ännu inte är beslutad är det väsentligt att kunna överväga olika alternativ.</p> <p>Nämndkontoret ser positivt på att tydligheten och säkerheten vid gång och cykelvägar studeras i samband med detaljplanearbetet. Av särskild vikt är att gång-och cykelvägar byggs så att skolelever från olika kommuner kan ta sig säkert till och från de skolor som ligger i centrala Ekerö. I kommande remisser av förslag till detaljplaner kommer nämnden särskilt att bevaka detta.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras. Uppstart av detaljplanerna sker i samråd med exploatör och markägare.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och stadsarkitektkontoret instämmer.</i></p>
<p>Politiska partier:</p>	
<p>Öpartiet</p> <p>Arbetet med program för Ekerö centrum är inte ett normalt planförfarande av bl.a. av följande skäl.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det är ett led i arbetet att utveckla Ekerö från en landsortskommun till en småstad. • Det omfattar centrum för Ekerö med viktiga centrumfunktioner för hela Ekerö. • Viktiga utredningar, som handelsutredning och trafikutredning, är inte gjorda, ska genomföras parallellt med programmet. <p>Öpartiet anser därför:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att det fortsatta arbetet måste få en bredare inriktning än det som föreslagits. En bredare krets än det som planerats måste få möjlighet att ge sina synpunkter på programmet. - Att programmet för Ekerö centrum, med en sammanfattning, måste göras tillgängligt för 	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p> <p>Alternativet till normalt planförfarande är något som heter enkelt planförfarande. Enkelt planförfarande används endast vid mycket begränsade detaljplaner som inte innebär någon miljöpåverkan och som överensstämmer med översiktsplanen. Stadsarkitektkontoret har bedömt att enkelt planförfarande inte kan tillämpas.</p> <p>De utredningar som nämns kommer att genomföras, men inom ramen för nästa skede av detaljplanen.</p> <p>Alla som vill är välkomna att lämna synpunkter på programmet.</p> <p>Programmet har varit tillgängligt för invånarna i Ekerö kommun genom hemsidan, inform-</p>

<p>invånarna i Ekerö. Remisstiden, 11 maj- 15 augusti är ett hän mot invånarna i Ekerö, olika organ, organisationer, föreningar, intressenter m.fl. i Ekerö som under denna tid ska ha möjlighet att ta ut sin semester.</p> <p>- Att remisstiden förlängs.</p>	<p>ation i kommunhuset samt på biblioteket i Ekerö centrum.</p> <p>Remisstiden kommer inte att förlängas, men stadsarkitektkontoret har hanterat begäran om förlängt svarsdatum när den situationen uppstått. Planprocessen innehåller flera ytterligare tillfällen att lämna synpunkter.</p>
<p>Sakägare:</p>	
<p>Marith Graaf, Tappström 2:17</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Undertecknad godkänner inte förslaget. Småstadskänslan försvinner helt om högre hus än 3-4 våningar byggs. Höghuset/n som beskrivs direkt vid Tappströmsbron samt även på nuvarande kommunhusets mark, ger ett mycket vulgärt och kompakt intryck som definitivt inte hör hemma på Ekerö. Höghus på nuvarande kommunhusets mark kommer att ge ofrivillig skugga mot radhusen i norr, påverka de boendes integritet och skapa känslan av instängdhet.</p> <p>Saknar i programmet nya oaser/torg för levande torghandel och socialt mingel. Höga hus i och kring själva centrumområdet skapar en skuggig och kvävd karaktär. Självklart behöver Ekerö centrum utvecklas, men detta kan göras med för Ekerö mycket mer passande mjukare arkitektur.</p>	<p><i>Stadsarkitektkontoret delar inte uppfattningen om att högre hus inte passar in på Ekerö. Eventuella skuggeffekter och liknande kommer att utredas vidare under planprocessens gång.</i></p> <p><i>Högre hus kommer att utformas på ett sätt som passar in med befintlig bebyggelse, och med en för Ekerö passande karaktär. Skuggstudier kommer att genomföras.</i></p>
<p>Louise Hermann och Rolf Nordlander, Tappström 2:22</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p><u>Allmänt</u></p> <p><i>"Välkommen till vackra Mälaröarna! 30 minuter från Sergels torg ligger Ekerö kommun, en grön oas, belägen på ett antal öar i Mälaren. Utöver våra två världsarv – Birka med Hovgården och Drottningholmsområdet – kan vi med stolthet erbjuda ett rikt utbud med andra sevärdheter och aktiviteter. Medeltida kyrkor, golfbanor, båthamnar, vandringsleder och gårdsbutiker är endast ett axplock. Och allt detta i samklang med en sagolik natur. Ekerö är platsen för äventyr och upplevelser men också för rekreation och eftertanke." (Ref www.ekero.se)</i></p> <p>Det är till det ovan beskrivna Ekerö vi valt att flytta, en grön oas med utrymme för rekreation, eftertanke, kultur- och friluftaktiviteter. En kommun som erbjuder oss alla som bor här en närmiljö vitt skild från Stockholms, samtidigt som vi kan åtnjuta möjligheterna som närheten till Stockholm erbjuder. Vi tror inte att vi är ensamma om att ha valt Ekerö på dessa grunder. Mot bakgrund av detta förvånar det oss mycket att kommunen nu framför ett förslag om ett centrum präglad av stadsliv som något kommunen, d.v.s. alla vi kommuninnevånare önskar. Det</p>	<p><i>Ekerö ska utvecklas från en utpräglad landsortskommun till vår vision av småstad, enligt politiskt tagna mål. I det fortsatta planarbetet med Ekerö centrum kommer stor vikt läggas vid bl.a. gestaltning och trafik.</i></p>

skrivs att centrums funktioner ska användas över hela dygnet och att centrum ska attrahera verksamheter som har öppet kvällar och helger – vi förstår inte hur detta rimmar med kommunens själ och med de värdeord som framförs i programförslaget. Vi kan inte heller se i programförslaget att de beskrivna behoven, kulturvärdena som skall beaktas faktiskt tas omhand. Vi ifrågasätter att centrumområdet ska exploateras så hårt (här talas om hus upp till tio våningar höga) och till synes utan hänsyn till omgivande områden och utan att egentligen förbättra trafiksituationen.

Natur och kulturvärden

Underlaget förtydligar under rubriken Riksintresse hur viktigt det är att de i kommunen befintliga natur- och kulturvärdena beaktas, men vi ser inte några tydliga spår av detta i programförslaget. Förtydliganden efterlyses.

Strandskydd

Under rubriken strandskydd skrivs i tur och ordning att strandskyddet idag är upphävt, att strandskyddet återinförs i arbetet med ny detaljplan och sedan att strandskyddet bedöms kunna upphävas i samband med detaljplaneringen. Så, hur skulle det nu vara, strandskydd eller upphävt strandskydd?

Planeringsförutsättningar

Under rubriken *Planeringsförutsättningar – befolkning* skrivs som en vedertagen sanning att "Alla grupper fränsett tonåringar och personer i spannet 40-50 år, kommer att öka i Ekerö centrum" och sedan att denna utveckling ställer krav på kommunen i form av försörjning av både utbildning och bostäder och att detta ställer krav på ett mer varierat bostadsutbud. Detta finner vi vara en fullständigt bakvänd logik, vilka grupper som kommer att öka i centrum styrs av utformningen av centrum. Kommunen, d.v.s. vi alla som bor i kommunen, styr vilka åldersgrupper som bosätter sig i centrum genom den utformning som vi väljer.

Rekreation

Vi välkomnar att strandpromenaden förlängs mot Jungfrusund och skulle välkomna att en strandpromenad anlades åt Närlunda till.

Koppling mellan det nya och det befintliga

Underlaget anger att ny och gammal bebyggelse ska ha en gestaltningsmässig koppling i centrum men vi ser inte ett enda ord om hur det centrum som skapas med utgångspunkt i såväl ny som befintlig centrumbebyggelse ska ha en gestaltningsmässig koppling med de områden som

Riksintresset utgör inte hinder för utveckling av befintliga tätorter. Däremot ska natur- och kulturvärden ändå beaktas.

Strandskyddet återinträder vid framtagandet av en ny detaljplan, varför det behöver göras en ny prövning. Stadsarkitektkontoret har för avsikt att pröva ett upphävande av strandskyddet i kommande detaljplan för de delar som föreslås för bebyggelse.

Oavsett om nytillkommande bebyggelse attraherar en viss målgrupp kommer befolkningen öka inom de nämnda grupperna enligt prognoserna. Däremot kan ett mer varierat utbud av bostäder påverka befolkningsstrukturen något.

Synpunkten noteras.

Under rubriken gestaltning beskrivs kopplingen mellan befintligt centrum och nytillkommande bebyggelse. Ett urval av fotografier med miljöer och byggnader finns med i programhandlingen, vilka visar på ambitionen för tillkommande bebyggelse.

gränisar till programområdet, detta efterlyser vi.

Översiktsplan

Under rubriken *Översiktsplan* refereras en plan antagen 2005 i vilken sägs att ett starkt centrum ska ha god tillgänglighet, attraktiva och välskötta butiker, varierat utbud och god skötsel. Så långt instämmer vi, men sedan kommer det som för oss är obegripligt – att ett centrum ska vara levande alla tider på dygnet för att betraktas som attraktivt. Vi efterlyser en förklaring till detta uttalande.

Resecentrum/Bytespunkt

Att flytten av bussdepån ger förutsättningar för att utveckla centrum är en fin möjlighet som ska tas tillvara på bästa sätt och att här ska finnas en blandning av bostäder, handel, arbetsplatser och rekreativsmöjligheter kan vi bara instämma i. Idén om ett resecentrum är i sig välkommen, men att det ska placeras i det direkta centrumet istället för i anslutning till centrumet vill vi ifrågasätta. Att låta all busstrafik passera Tappströmsbron, den hårt belastade korsningen Ekerövägen/Bryggväggen och centrum anser vi vara kontraproduktivt i sammanhanget vad gäller såväl trafiksituation, yttre miljö (inklusive buller), barnsäkerhet som kommuninnevanans närmiljö. En väl fungerande bytespunkt med korta avstånd mellan båt, cykel, bil och buss välkomnas och vi instämmer helt i att en sådan ska finnas nära kommersiella lokaler, service och väderskydd. Vi skulle vilja tillägga att placeringen av en bytespunkt även ska innehålla närhet till parkeringsmöjlighet för såväl bilar som cyklar samt att den ska uppfylla högt ställda krav vad gäller trafiksäkerhet, barnsäkerhet, trygghet samt hållbarhet vad gäller yttre miljö. För oss är det därmed en självklarhet att bytespunkten inte förläggs i centrumområdet utan med närhet till centrumområdet. Programförslaget förespråkar ett centrum som bidrar till att färre kommuninnevanare behöver lämna kommunen för arbete och ärenden och att då ta en stor del av den begränsade centrummarken i anspråk till ett resecentrum rimmar illa. Kommunen ska naturligtvis erbjuda en väl genomtänkt lösning för de som behöver resa till och från samt inom kommunen. Så, förslaget är en central bytespunkt som dock inte ligger i själva centrum.

Trafikstruktur

Att förbättra kommunens trafikstruktur utifrån dagens och framtidens behov är nödvändigt för utvecklingen, men att i denna fråga begränsa sig till en diskussion omfattande en rondell förlagd något söder om planområdet och en eventuell ny påfart för Tappströmsvägen uppfattar vi som helt orimligt. Som det konstateras i materialet är

Att ett centrum är levande under större delen av dygnet medför en attraktivitet då det upplevs som tryggare att röra sig i ett sådant område. Motsatsen är t.ex. en handelsplats helt utan bostäder, vilket blir folktomt efter stängningsdags.

Stadsarkitektkontoret tillsammans med Trafikförvaltningen anser att en bussknutpunkt måste vara centralt placerad för att bli attraktiv. Den föreslagna placeringen bedöms därför vara det bästa förslaget.

Tappströmsbron är den enda vägen till centrum, och kommer att fortsätta vara det, varför en lösning för befintlig situation har utretts. Att utreda alternativa vägar ut från och in till kommunen är inte ett arbete som har ingått i programmets avgränsning.

flödet med bilar till och från Tappströmsvägen försumbart och det stora problemet ligger i mängden bilar och bussar i korsningen Bryggavägen/Ekerövägen, som antingen ska följa Ekerövägen eller svänga in på Bryggavägen. Detta är ett problem redan med nuvarande trafikflöden och blir naturligtvis än värre om trafikmängden ökar i den takt som kommunen förutsatt i förslaget för den nya bron. Den eventuella förbättring som uppnås av en ny bro med två extra filer riskerar som vi ser det att omintetgöras med ett stort antal bussar som ska ända in i centrum tillsammans med den trafik som tillkommer med det ökade antalet människor som ska bo i centrum. Den beskrivna lösningen, som vi anser utgår enbart från perspektivet centrums exploatering och helt exkluderar andra potentiella exploateringsområden inom kommunen, tror vi inte kommer att svara mot behovet. Vi efterlyser en förbättrad trafikstruktur totalt sett, som inte leder all trafik till centrum och ut på Ekerö genom centrum.

Kontor och bostäder

Vi välkomnar bostäder på kommunhustomten efterlyser att denna bebyggelse anpassas till intilliggande områden ur estetiskt perspektiv. Det skrivs att med hänsyn till det centrala läget är ingen annan bostadstyp än lägenheter aktuell. Ännu ett uttalande gjort som om det vore en vedertagen sanning! Vad sägs om stadsradhus på kommunhusets tomt, det skulle vara en estetiskt tilltalande lösning som på ett fint sätt sammanlänkar befintlig bebyggelse med ett mer stadsligt centrum. Området där kommunhuset nu finns bör om det ska bebyggas med bostäder ha en bebyggelse som ansluter väl till omkringliggande byggnader i så väl stil som höjd av dels estetiska hänsyn för helheten dels hänsyn till oss som bor i detta område. Under rubriken Kontor anses området för befintligt kommunhus vara bullerstört och därför lämpa sig för kontor, vilket vi finner korrekt. Men under rubriken bostäder anges kommunhusets tomt vara lämplig för bostäder, vilket direkt motsäger stycket om kontor. Vi som bor på Tappströmsvägen kan intyga att området är bullerstört.

Bebyggelsen vid brofästet ska enligt förslaget tydligt markera centrumet och detta ska åstadkommas med en höjdsättning som särskiljer bebyggelsen. Vi får här anta att man inte avser att denna bebyggelse ska särskiljas genom att vara lägre utan högre. Får vi i detta sammanhang påminna om att bebyggelse vid brofästet redan finns på ena sidan, vårt område med radhus, om två våningar. Det skrivs som en självklarhet att "höjdsättningen vid nybebyggelse ska vara högre än befintlig" utan vidare förklaring till varför det

Stadsarkitektkontoret gör bedömningen att områdets centrala placering medför att ingen annan bostadstyp än lägenheter är aktuell. En sådan bebyggelse ska naturligtvis vara estetiskt tilltalande, vilket en bebyggelse med högre hus än dagens inte utesluter.

Programmet har ändrats till att förespråka en blandning av bostäder och kontor. En bullerutredningen kommer att tas fram för aktuellt område, och åtgärder för att minska buller kommer att utredas.

Stadsarkitektkontoret gör bedömningen att den nya bebyggelsen på ett tydligare sätt ska markera att Ekerö är en småstad, vilket medför högre och tätare bebyggelse. Ett högre hus bedöms som intressant att utreda.

<p>ska vara så. Vad är skälet till detta?</p> <p><u>Skola och ungdom</u> Ny skola och ungdomsverksamhet inom området för befintlig infartsparkering är en logisk och välkommen lösning.</p> <p><u>Den nya bebyggelsens höjdsättning</u> På sidan 23 återfinns ännu ett uttalande presenterat som en sanning, men som är en ren och skär åsikt, "Med hänsyn till att detta är kommunens mest centrala läge [...] bör en hög täthet eftersträvas. Detta innebär även att högre bebyggelse än vad som vanligtvis tillåts i kommunen ska kunna finnas. Bebyggelsen på Tappström 1:40 och 1:61 bör kunna vara upp mot 6-7 våningar och i någon enstaka punkt vara upp mot 10 våningar. Även på dagens kommunhustomt bör en högre byggnad kunna tillåtas mot Ekerövägen.". Vi ifrågasätter starkt hur denna höjdsättning stämmer in med de värden och värderingar som Ekerö kommun säger sig stå för idag och önskar stå för i framtiden? Och, naturligtvis, känner vi som boende i radhus på Tappströmsvägen oss oroliga för den framtid som nu målas upp. Vi har vår umgängesyta i söder, vänd mot kommunhusets tomt. Det är här vi odlar, leker, äter, vilar och umgås så snart värdet tillåter. Att göra detta med kommunhuset som granne känns inte optimalt, men det är trots allt inte någon verksamhet under helgerna. Men hur skulle detta kännas om grannhusen är upp till 7, ja kanske till och med 10, våningar höga?</p> <p><u>Barnperspektiv</u> Barnperspektivet avhandlas på två rader, här efterlyser vi en fylligare beskrivning av vad kommunen vill åstadkomma.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Se kommentar under "Kontor och bostäder" på föregående sida.</i></p> <p><i>Vid en utredning om placering av ny bebyggelse på kommunhustomten kommer hänsyn till befintlig bostadsbebyggelse att tas. Ambitionen är att tillföra bebyggelse som skapar ett värde, inte att ta ifrån befintlig bostadsbebyggelse kvaliteter.</i></p> <p><i>Beskrivningen av barnperspektivet har utvecklat i den reviderade versionen av programmet.</i></p>
<p>Aberdeen Asset Management Sweden AB, Tappsund 1:63</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Vi ser fram emot att delta i arbetet med att utveckla Ekerö centrum och ser positivt på den höga ambitionsnivån och på viljan att stärka området som en naturlig och tydlig entré till Ekerö. Det utskickade programmet innehåller många viktiga utgångspunkter för att förslaget ska leda till en positiv utveckling för området. Vidare finns det många bra idéer i de tidigare förstudier som har gjorts för projektet. När man nu går in i nästa steg är det mycket viktigt att inte arbetet med helheten och den övergripande visionen stannar av.</p> <p><u>Otydligheten i förslaget</u> Av remissförslaget framgår inte tydligt vilka vägval man har gjort när det gäller den övergripande strukturen. Vilken av de i tidigare utredningar framtagna strukturerna kommer att bilda grund</p>	<p><i>Programområdet har utökats, och ett närmare samarbete med Aberdeen har inletts.</i></p>

för det framtida centrum? Vi vill därför understryka vikten av att kommunen, innan man tar fram en detaljplan för ett delområde, presenterar ett förslag för hur hela området ska fungera. Alternativt utvidgas planområdet till att omfatta hela centrum så att nästa steg i arbetet fångar upp helhetsfrågorna. I det arbetet måste berörda fastighetsägare ges en möjlighet att bidra och påverka.

De viktigaste aspekterna som behöver belysas innan ett planarbete för ett delområde tas fram är:

- Kopplingen mellan befintligt centrum och nya planerade handelsetableringar och centrumfunktioner.
- En struktur för hur stråk, stadsrum och målpunkter är tänkta att fungera.
- Trafikflöden inom området.
- En helhetsstrategi för handel och parkering i hela området.

Handelsstrategin

Som underlag för det fortsatta arbetet föreslår kommunen en handelsutredning. Det är betydelsefullt att den utarbetas tidigt i processen och vi föreslår också att man nyttjar den kunskap kring hur handeln fungerar i området som dagens fastighetsägare har.

För att göra Ekerö centrum attraktivt som målpunkt även för de som väljer mellan flera alternativa målpunkter och för att området ska fungera kommersiellt behöver handeln samspela, exponering vara tydlig, stråken logiska och tillgången till parkering rätt dimensionerad och placerad. Placering av t.ex. en större livsmedelsbutik kommer att ställa särskilda krav på angöring och parkering för att fungera. Detta behöver tas med tidigt i planeringen.

Avgränsningen

Eftersom centrum idag fungerar som en helhet med stråk, stadsrum, lokalernas organisation, inlastning och parkeringen, behöver man utvidga programområdet så att det omfattar hela den struktur som påverkas av utvecklingen. Det innebär att man bör lägga med hela Tappström 1 :63 i programområdet. Även det parkeringsgarage som idag ligger på östra sidan Mälarö torg och båda sidor i dagens centrumstråk. Vi ser en utvecklingspotential även i den delen av det befintliga centrum.

Strukturen

De goda ambitionerna till trots, finns risken att det nya Ekerö centrum blir tvådelat med en ny och en gammal del. Om man sprider handeln

Stadsarkitektkontoret instämmer. Programhandlingen har förtydligats för dessa punkter, och en handelsutredning är framtagen.

En handelsutredning är framtagen, där Aberdeen har deltagit som remissinstans.

Stadsarkitektkontoret instämmer.

Programområdet har reviderats och innefattar i den reviderade versionen ett större område. Detta har stämts av med Aberdeen.

Struktur bilden har delvis förändrats i den reviderade versionen av programhandlingen. Detta har skett efter de slutsatser som handelsutredningen kommit fram till, och efter

över ett alltför stort område riskerar det att få en negativ effekt på hur centrum fungerar och uppfattas och att man skapar "svaga" lägen. Flöden och stråk för handel och restauranger måste på ett naturligt sätt koppla till dagens centrum och dess omtyckta offentliga rum.

Det finns flera förslag till detta i tidigare framtagna skisser och förslag. Dessa bör analyseras och diskuteras för att välja rätt väg i det fortsatta arbetet. Exempelvis har Tovatt haft en idé om ett stråk framför ICA som kopplar ihop torgen och Archus har haft en annan om en koppling norr om Kyrkan. Problemet är att kommunen, i sitt program, inte har presenterat något av detta. Den utskickade skissen är mer abstrakt och liknar inget av de tidigare förslagen.

Kopplingen mellan dagens centrum och det nya är, enligt texten, "prioriterat". Att det gamla och det nya inte "isolas från varandra" minskar risken för att det befintliga centrum blir sidoordnat, lågprioriterat och så småningom dör. Detta är en av de viktigaste punkterna och behöver säkerställas genom hela processen.

Det finns också en hel del motsatta intressen i en sådan här plan där man behöver välja väg och ta ställning. Den sortens beslut behöver fattas med helheten för ögonen. T.ex. ger programmets beskrivning av stråk att Ångbåtsvägen ska göras till en stadsgata med butiker i bottenvåningarna. Detta är lättare sagt än gjort om dagens centrum ska fungera fortsatt med inlastningar och parkering samt om man ska kunna skapa en "öppning" in mot de befintliga torgytorna. Här behöver man belysa motsättningarna.

Det behövs således en långsiktig grundstruktur för flöden, stråk, stadsrum och vad som är fram- och baksidor för att miljön ska bli bra i slutändan. Det finns mycket som känns oklart i det utskickade materialet och när man ser hur strukturskissen för området ser ut. Den visar på en stark barriär mellan gammalt och nytt.

Parkering

I programförslaget har man pekat ut ett antal lägen för parkering men i mindre skala än de som låg i de tidigare förslagen från 2011. Befintlig markparkering i centrum planeras enligt texten vara kvar. Att det finns markparkering kvar är viktigt för att erbjuda en möjlighet att angöra centrum som inte endast är genom en garageinfart. Hur man ska göra med parkering i anslutning till en större livsmedelsbutik är, som nämnts, en viktig fråga som inte är löst. Om det ska fungera och vara attraktivt så kommer det att

diskussioner med berörda fastighetsägare i centrum.

Stadsarkitektkontorets förhoppning är att den reviderade strukturskissen över Ekerö centrum bättre stämmer överens med en bild av ett tydligt stråk mellan befintligt och nytt centrum. Skissen är dock fortsatt abstrakt, för att inte låsa in sig i alltför detaljerade lösningar.

Stadsarkitektkontoret instämmer, och jobbar tillsammans med bl.a. Aberdeen och Wallenstam för att detta ska bli verklighet.

Programhandlingen har förtydligats gällande Ångbåtsvägens funktion. Ambitionen är dock att skapa en mer attraktiv stadsmiljö än dagsläget även här.

Se föregående kommentar om stadsarkitektkontorets förhoppning.

Parkeringsfrågan är komplex, och kommer att utredas vidare i kommande planprocess.

<p>behövas en hel del markparkering nära entrén. Parkeringsstrategin behöver bli mycket mer konkret och omfatta hela centrumområdet.</p> <p>Sammantaget vill vi framföra att vi anser att kommunen måste:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvidga programområdet till att omfatta hela centrumområdet • Göra en noggrann handelsanalys innan vidare arbete • Ta fram en mer detaljerad strukturskiss för hela området i samråd med berörda parter. • Göra en trafikflödes- och parkeringsanalys utifrån förslaget. • Efter ovanstående påbörja planering av etappindelningar och detaljplaner för de olika delarna. <p>Vår kritik av det utskickade programmet är menad som en tydlig signal om att vi vill vara med och bidra. Vi är gärna med i arbetet och ser fram emot att få bidra med kunskap och resurser för att ta nästa steg i Ekerös spännande utveckling.</p>	<p><i>Se tidigare kommentarer.</i></p> <p><i>Stadsarkitektkontoret ser det som självklart att Aberdeen är en deltagande part i det fortsatta arbetet.</i></p>
<p>Ekerö centrums företagarförening</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Ekerö är en tillväxtkommun och antalet invånare blir allt fler. Kunderna till Ekerö Centrum blir fler både genom befolkningsökningen och genom att utbudet av attraktiva butiker som växer. Förslaget att utöka området med bostäder och handel anser vi är positivt då en stor del av handel sker utanför kommunens gränser.</p> <p>För att handeln skall fungera optimalt är tillgängligheten en av de absolut viktigaste faktorerna för den kommersiella utvecklingen. De centrala parkeringarna och närhet mellan olika butiker är mycket viktiga faktorer i valet av inköpsställe. I dag upplevs dock parkeringssituationen som underdimensionerad.</p> <p>Det finns nyckeltal för parkeringar inom handeln som gör det enklare att besluta behovet av parkeringar. För parkeringar som ska serva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sällanköpshandel finns nyckeltalet 300 platser/10 000 kvm yta. - dagligvaruhandeln finns nyckeltalet 55 platser/1 000 kvm yta. - boende finns nyckeltalet 12,5 bil platser per 1 000 kvm. <p>Parkeringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Med tanke på ytan som finns anser vi att garage under det nya centrumet är ett måste för att kunna tillgodose parkering för våra konsumenter och boende. • Vår bedömning är att Ekerö C behöver 500-550 parkeringsplatser för att kunna tillgodose behovet av den utökade handeln som kommer att ske i 	<p><i>Stadsarkitektkontoret instämmer och avser att utreda parkeringsfrågan mer i detalj i samrådsskedet av detaljplanen för bussdepåområdet.</i></p> <p><i>En mer detaljerad parkeringsutredning kommer att tas fram där handelns aspekter kommer att vägas in.</i></p> <p><i>En stor del av tillkommande parkeringsytor bedöms behöva förläggas under mark eller i garage. En mer detaljerad utredning kommer att tas fram. Handelsutredningen anger ett behov av 450 p-platser.</i></p>

<p>och med utbyggnad av Ekerö C.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infartsparkeringen vid kommunhuset ska inte räknas med i beräkningen av nya parkeringsplatser då den används av arbetspendlare och inte av Ekerö Centrums kunder. <p>Synpunkter och förslag till förändringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi saknar dock en helhetssyn på hela området hur det ska fungera. • Önskemål att samverka gällande projektet om bl.a. nyetableringar av butiker för att få ett mer komplett centrum med ett varierat utbud av varor. • Den tilltänkta cirkulationsplatsen med Ekerövägen, Bryggarvägen och Tappströmsvägen ser vi som oerhört positivt. I dag är trafiken kraftig och välkomnar cirkulationsplatsen så snart det finns möjlighet. • En parkeringsanalys över hela området behöver göras, viktigt att det finns markparkeringar nära entrén. 	<p><i>Programförslaget har reviderats och ett större område av befintligt centrum ingår nu i programområdet. En handelsutredning har tagits fram, vilken delvis har inarbetats i det reviderade programförslaget.</i></p> <p><i>Korsningen kommer att utredas vidare i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>En mer detaljerad parkeringsutredning kommer att tas fram i det fortsatta planarbetet.</i></p>
<p>Håkan Karlsson och Ann Leesment, Tappström 2:18</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>I grunden är utgångspunkterna bra för förslaget till planprogram, att förändra användningen för fastigheten Tappström 1:40, där SL idag har sin bussdepå. Syftet med att planlägga övriga delar som ingår i planprogrammet är dock oklart. Vid ett förslag till ändring av detaljplan ska kommunen redovisa skälen till ändringar av den förutvarande detaljplanen, här redovisas endast lösa idéer, varför planen inte ska omfattas av dessa övriga delar utom bussdepåtomten.</p> <p>Ekerö kommun är en relativt liten tätort idag med till största delen enfamiljshus och låg bebyggelse. Även centrumområdets utveckling under 90-talet byggde på en småskalig bebyggelse. Det är därför en omöjlig dröm att planera utvecklingen av Ekerö centrum att präglas av stadsliv med dygnetrunt verksamhet. Ekerö präglas av lantlighet och det bör vara utgångspunkten för komplettering av ny bebyggelse, verksamheter och service m.m. Bebyggelsen bör återspegla dagens centrum med låga byggnadshöjder och inte vara högre än den befintliga.</p> <p>Det är vidare olämpligt att tillföra ny bebyggelse vid brofästet med hänsyn till omkringliggande befintlig bebyggelse och besvärliga markförhållanden. Planprogrammet är avhängigt av pågående detalj- och vägplaner för Tappströmsbron, vilka i så fall förutses antas och vinna laga kraft fullt ut. Så kan det inte vara. Det är inte klart att en ny bro kommer till stånd över huvud taget. Bebyggelsen vid brofästet föreslås bli en högre byggnad, vilket är synnerligen olämpligt, och</p>	<p><i>Omfattningen av programmet har bestämts utifrån de fastigheter och områden som har stor potential och störst behov av att förändras. Ett större område ger också en bättre helhetsbild.</i></p> <p><i>Den politiska inriktningen för Ekerö kommun anger att Ekerö ska utvecklas till en småstad, vilket innebär en något tätare och högre bebyggelse än dagens. Marken i ett såhär centralt läge måste utnyttjas effektivt, men naturligtvis med hög kvalitet.</i></p> <p><i>Detaljplanen för en ny Tappströmsbro har antagits av kommunfullmäktige. En ny bro är en utgångspunkt för planeringen även om frågan inte är slutgiltigt avgjord.</i></p> <p><i>En högre byggnad kan med en god arkitektur och med respekt för befintlig bebyggelse bidra</i></p>

utgöra ett nytt kommunhus. Det finns inga beslut om att utreda möjligheter om nytt kommunhus och särskilt inte att på lösa idéer planlägga för ett nytt kommunhus. Förslaget att bygga på kommunal mark innebär också att kommunen ska ha ekonomiska och finansiella medel att uppföra ett större kontorskomplex. Ersättningen för tomten där det befintliga kommunhuset ligger idag lär inte ge dessa byggrättsintäkter med föreslaget planinnehåll, d.v.s. kontor.

Det är synd för kommunen att man i samband med planläggningen för hela planprogramområdet inte låter fastighetsutvecklaren/exploatören uppföra viss del av bussdepån som kontor som kommunen kan förhyra på ett längre avtal. Att i samband med det teckna avtal om uppförande och långsiktigt äga en skola och en förskola (eller varför inte en idrotts- och rekreationsanläggning) i det attraktiva centrala området, torde vara intressant för en fastighetsutvecklande intressent. Det hade varit intressant om den omnämnda handelsutredningen avseende allmän service och kommunala lokaler hade utretts och redovisats före planprogrammet. Det hade givit bättre beslutsunderlag för föreslagna områden och funktioner. En funktion som absolut saknas är hur parkeringar ska lösas. Planprogrammet bör återremiteras till miljö- och stadsbyggnadskontoret för omstudering och bättre struktur. Bebyggelsen vid brofästet bör i alla händelser utgå.

med nya kvaliteter till Ekerö centrum.

Programmet lämnar öppet för flera placeringar av nya kontorsbyggnader då det generellt råder brist på kontor i Ekerö centrum. Detta innefattar en ev. ny placering av ett kommunhus.

Inriktningen för området på bussdepåtomten är i programskedet bostäder, handel och kontor. En skola eller förskola bedöms i dagsläget inte vara aktuellt inom området, då det på dagens pendelparkering planeras för nya utrymmen i anslutning till Tappströmsskolan.

Programmet redovisar ett antal punkter där parkering ska förläggas, men huvuddelen av parkeringarna i planområdet bör förläggas under mark eller i garage för att frigöra mark till bostäder, handel, centrumfunktioner och kontor.

Göran Walter, Tappström 2:26

Såsom fastighetsägare (sakägare) till fastigheten Tappström 2:26 är jag direkt berörd av detta program och önskar därför framföra synpunkter i ärendet.

1. Jag har tidigare när det gäller detaljplaneförslaget med dnr Plan 2014.4 framfört att jag inte kan acceptera att man bygger den nya Tappströmsbron väster om befintlig bro, eftersom det innebär ett fastighetsrättsligt intrång att förlägga en fyrfältsgata in i vårt radhusområde. Som fastighetsägare äger jag tillsammans med de andra radhusägarna mark ingående i en samfällighet som är en viktig del i vårt radhusområde. En ny bro enligt föreslagen förläggning innebär intrång på denna samfällighet s:1, för att kunna få tillräckligt med markområde för den föreslagna bron. I detaljplaneförslaget förekommer inte helt korrekta uppgifter om vägens bredd (ny dragning) och fastighetsgränser.

*Det är **inte** lämpligt att placera Tappströmsbron på det sätt som föreslagits i programmet.*

2. Riktlinjer i Översiktsplanen för Ekerö kommun

Stadsarkitektkontorets kommentar

Enligt den plankarta samt grundkarta som är upprättad i samband med detaljplanen för Tappströmsbron så kommer det inte att ske något fastighetsrättsligt intrång på samfälligheten.

Stadsarkitektkontoret anser att den föreslagna broplaceringen är lämplig. Detaljplanen prövas för tillfället i högre instans.

<p>uppfylls ej i programmet.</p> <p>(s.16) "Ekerö kommun med de 140 öarna kallas Kulturens övärld och är även en ekokommun. Kommunen är den enda i Sverige med två världsarv. Värnandet om vår kultur och natur är viktigt för vår identitet. Vi måste också tillsammans utveckla detta, som följer av ansvaret för våra tillgångar. /.../ Kultur har betydelse för alla människor inom de flesta samhällsområden. Därför är det angeläget att kultur i vid bemärkelse integreras i alla kommunens planer. Kommunens kulturstrategi bygger på insikten att vi, för att må bra, behöver en god miljö att leva i, ..."</p> <p>(vidare s. 115) " Ny bebyggelse skall lokaliseras och anpassas till stads- och landskapsbilden, den lokala byggnadstraditionen och terrängen."</p> <p><i>En förtätning av bebyggelsen med höghus enligt programmet är inte förenlig med dessa riktlinjer.</i></p>	<p><i>Med en god arkitektur och med en respekt för befintlig bebyggelse och landskapsbild kan högre bebyggelse tillföra nya kvaliteter som bidrar till att Ekerö går från landsbygd till småstad.</i></p>
<p>Övriga:</p>	
<p>SPF Seniorerna Mälaröarna</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Förändringarna i Ekerö centrum och dess närområde kommer att påverka våra pensionärs aktiviteter. Redan nu vet vi att den s.k. Fabriken måste bort, och säkerligen kommer mycket att vara förändrat när programmet för Ekerö Centrum och Tappström är genomfört. Därför är det viktigt att tidigt planera för en allt större andel pensionärer i kommunen.</p> <p>Grovt räknat har vi idag, år 2015, i Ekerö Kommun cirka 4500 pensionärer, varav cirka 1000 personer är 80 år eller äldre, och ca 3500 är mellan 65 och 79 år, d.v.s. alla dessa har lämnat yrkeslivet. Medellivslängden i Europa och Sverige ökar. Europakommissionen beräknar att idag, år 2015, är medellivslängden för svenska män 82,4 år och för kvinnor 85,5 år. Och medellivslängden fortsätter öka. Kommissionen anför också följande: "Den åldrande befolkningen kommer under de närmaste åren att fortsätta ställa krav på hälsovården och långtidssjukvården. Även med hårda budgetkrav kommer det att bli svårt att behålla tillgången till vård av hög kvalitet till ett rimligt pris för hela befolkningen."</p> <p>Ett sätt att minska kostnaderna för vården är att bevara hälsan genom att aktivera våra äldre både fysiskt och mentalt. För det behövs plats för olika typer av verksamheter. Kommunens planering måste möjliggöra för den äldre befolkningen att på ett enkelt sätt kunna delta i olika aktiviteter. Därför är det viktigt att det finns lokaler och an-</p>	<p><i>Fabrikens verksamhet förutsätts kunna få nya lokaler inom Ekerö centrum då planförslaget innehåller en blandning av kommersiell- och social service, bostäder, kontor och möteslokaler. Fortsatt samråd med kultur- nämnd och socialnämnd kommer att ske.</i></p> <p><i>Stadsarkitektkontoret har för avseende att skapa ett centrum med blandade verksamheter, där verksamheter för den äldre delen av befolkningen är en del av en helhet.</i></p>

ordningar både i de olika delområdena och centralt i kommunen. Man ska kunna delta i verksamheter utan allt för lång väg eller för glesa kommunikationer. Det gäller både fysiska och intellektuella aktiviteter.

Särskild uppmärksamhet bör läggas på att ge möjligheter på våra äldreboende till enkel gymnastik och träning anpassad för äldre. Det handlar inte om att konkurrera med kommersiell verksamhet. Här gäller det att få äldre att röra på sig, att inte bli sittande överksamma. På våra hem för äldre bör därför finnas anpassade träningsanordningar. Och lokalen för träning måste finnas på hemmet. Man ska inte behöva byta till vinterkläder och broddar för att gå över gatan i snöglapp till träningslokalen. Då blir det inte av. I kommunens planering bör därför ingå att planera utrymmen och utrustning för träning under kompetent ledning. Ett sätt att åstadkomma flexibla lokaler för föreningar kan vara att använda flyttbara väggar, som ger möjlighet att disponera lokalerna på olika sätt, på olika tider, och för olika åldersgrupper. (Observera en ny tendens när det gäller butiker i samhällscentrum: visningsbutiker för kläder där man kan prova, men där valda persedlar levereras per post. Kräver mindre lager och mindre butiksyta men större postutlämningslokaler. E-handel kommer sannolikt att öka. Flexibilitet behövs även för dessa lokaler.)

Ett par stora samlingslokaler behövs. Ekerö Bio är inte ett bra alternativ för våra månadsmöten genom sin "teater" -utformning. Pensionärerna behöver lokaler där åtminstone 120 personer kan samlas, höra föredrag, sitta till bords och dricka kaffe. Som tidigare sagts är Svenska Kyrkans lokaler idag inte tillräckliga.

Aktivitet - fysisk och psykisk - är viktig för att hålla igång kropp och själ. Vår åldrande befolkning - som skapat dagens Ekerö - har rätt både till utrymme och aktivitet. Ju bättre möjligheter, desto friskare ålderdom. Det sparar kommunen på. Missa inte den möjligheten.

Slutligen: Vi skulle gärna se att Ekerö Kommun bidrar till att likt Göteborg och Gävle skapa pensionärskort på buss och T-bana. Det skulle öka rörligheten, möjliggöra för en mormor eller farfar att då och då hämta barnbarn, eller kanske gå på teater och bio tillsammans. Mänskliga kontakter och upplevelser. Ekerö är en bra kommun att leva i. Men vi blir fler och fler äldre i kommunen. Ta vara på möjligheten att planera samhället för en friskare ålderdom. Nu finns chansen att bygga för ett innehållsrikare liv, både för äldre och yngre i vårt Ekerö.

Synpunkten noteras.

E-handeln förväntas öka, och handelsutredningen som är genomförd tar hänsyn till detta.

Förutsättningarna för ytterligare verksamhets- och samlingslokaler kommer att öka med ett större centrum.

Stadsarkitektkontoret instämmer.

Synpunkten lämnas okommenterad, då det inte är någon planfråga.

Jessica och Joakim Duf	Stadsarkitektkontorets kommentar
<p>Infartsparkeringen behöver även omfatta parkering av cyklar, med och utan t.ex. cykelvagnar. Elcyklar blir allt vanligare och marknadsförs som "den andra bilen". Idag är det fullt vid de anordnade cykelparkeringar som finns i närheten av infartsparkeringen och det är svårt att parkera en cykel med vagn eller lastutrymme framtill utan att stå i vägen. Behovet av cykelparkeringar kan komma att öka med bättre kollektivtrafik som lär leda till fler cykelpendlare.</p>	<p><i>Cykelparkering kommer att prioriteras i kommande exploateringar.</i></p>
<p>Infartsparkeringen borde förses med infrastruktur för möjlighet att ladda elbilar. Dessa platser bör inte kosta mer än vad den el som används kostar.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Parkeringar borde försöka lokaliseras till källar/bottenvåningar av byggnader för att inte ta upp värdefull yta. Alla ytor bör genomföras så att de är så genomsläppliga för regnvatten som möjligt, t.ex. stenläggning istället för asfaltering eller genomsläpplig asfalt. Mycket grönytor insprängda mellan "gråytor". Mycket grönska sägs även vara ett bra sätt att hantera en ökad medeltemperatur.</p>	<p><i>Stadsarkitektkontoret instämmer. Utgångspunkten är att majoriteten av tillkommande parkeringar ska förläggas under mark eller i garage.</i></p>
<p>Möjlighet till sortering i den egna fastighetens soprum är ett bra sätt att öka utsorteringen av förpackningar. Människor är lata och orkar inte släpa förpackningar samt inte vill ha sortering i för stor omfattning inne i sina lägenheter.</p>	<p><i>Sortering inom den egna fastigheten är att eftersträva, men allmänna lösningar måste också till.</i></p>
<p>Jag ser hellre ett centrum med flera små butiker, än ett centrum med enbart de stora kedjorna. Ett flexibelt centrum med många möjligheter till företagande och varierat utbud som kan locka att handla här istället för att åka till köpcentrum.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Ser fram mot att strandzonen blir mer tillgänglig.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Att cykelns framkomlighet ska prioriteras är jät-tebra. Bra att korsningen görs om från kommunhussidan, svårt att komma fram när man kommer från det hållet. Hoppas att även trafikflödet för bussarna till centrum blir mindre krånglig. Det bör även tas med vid planeringen att man kommer vilja parkera cykeln nära hållplatsen för pendlarbåten (vilket jag hoppas kommer reguljärt).</p>	<p><i>Cykelparkering i nära anslutning till buss-terminalen och pendelbåt kommer att eftersträvas.</i></p>
<p>Ett bra sätt att underlätta den sociala kontakten mellan boenden har jag märkt är att ha flera små lektytor för barn istället för en stor som ligger på ett längre avstånd.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Per Eskilsson	Stadsarkitektkontorets kommentar
<p>Programförslaget innebär en genomgripande förändring och en kraftig utbyggnad av Ekerö centrum med tillhörande centrumfunktioner för hela Ekerö. Viktiga utredningar, trafik- och handelsutredning, som är av avgörande betydelse för planeringen, har inte genomförts. De ska enligt programförslaget genomföras parallellt med det fortsatta programarbetet. Vidare, den planering som genomförts eller pågår av områden närmast Ekerö centrum behandlas inte i förslaget. Dessa är Ekerö strand och Nordiums område och har stor betydelse för programmet för Ekerö centrum.</p> <p>Detta gör sammantaget att programförslaget i dess nuvarande utformning inte kan ligga till grund för det fortsatta arbetet. Viktiga planeringsförutsättningar måste också, som anges i planförslaget, sid 4, och i översiktsplanen för Ekerö, sid 106, utredas och klarläggas. I översiktsplanen benämns denna aktivitet en fördjupad översiktsplan. Denna fördjupade översiktsplan bör enligt min mening omfatta Ekerö centrum med kringliggande område. Planen ska presenteras för invånarna på ett lättillgängligt sätt. Invånarna ska också få möjlighet att genom t.ex. enkätsvar ge sina synpunkter på förslaget. Denna metodik har tillämpats med stor framgång vid tidigare översiktliga planeringstillfällen. Jag utvecklar i det följande mitt resonemang och de krav på underlag för det fortsatta planeringsarbetet som behövs.</p> <p>Förändring och utbyggnad</p> <p>Enligt programförslaget ska den nya bebyggelsen vid Ekerövägen och Bryggavägen vända sig mot dessa vägar. Nya stråk ska koppla samman Ekerövägen och befintligt "inätvänt" centrum. Den nya bebyggelsen ska tillåtas vara högre än befintlig, särskilt vid brofästet.</p> <p>Området söder om Bryggavägen ska användas för centrumfunktioner. Utbyggnaden av antalet lägenheter preciseras inte i programförslaget. Av tillgängligt material framgår följande. Wallenstam planerar ca 400 lägenheter på bussdepåtomten, Ekerö Bostäder ca 70 lägenheter på Kullen. Därtill kommer bostäder på Tappström 1:61, norr om nuvarande kommunhuset och som påbyggnad av ICA. Utanför programsamrådsområdet ligger detaljplanen för Ekerö Strand som innehåller 450-500 lägenheter. Exerton, som förvärvat Nordiums fastighet, kommer att arbeta med en detaljplan för att på sikt utveckla 1000 lägenheter.</p> <p>Centrumfunktioner, allmän service m.m.</p> <p>Centrumfunktionerna placeras vid angivna vägar</p>	<p><i>En trafikutredning samt en handelsutredning har genomförts, och har inarbetats i det reviderade programmet. Dessa utredningar kommer att vara levande och uppdateras genom hela planprocessen. Detta program samt tidigare utförd "idéskiss" ersätter den fördjupade översiktsplanen.</i></p> <p><i>Löpande dialog förs med kommunens olika</i></p>

och stråk. Av samrådsförslaget framgår att den allmänna servicen och kommunala lokaler ska utredas genom en handelsutredning under planeringsarbetet. En ny skola föreslås placeras väster om Ekerövägen på den befintliga kommunala parkeringsplatsen. Behovet av förskoleplatser ska studeras främst inom bussdepåområdet. I övrigt planeras inga lokaler för allmän kommunal service på icke kommunal mark. Detta är inte acceptabelt. I samband den kraftiga utbyggnaden som planeras måste även icke kommunal mark upplåtas till allmän service.

Bussknutpunkt

Något förslag redovisas inte. Hänvisning görs till Archus utredning, som inte är tillgänglig för allmänheten.

Rekreation m.m., pendelbåtängöring

Får enligt programförslaget ske på befintliga, mycket begränsade ytor.

Trafikfrågor

Trafikproblemen är det största problemet för Ekeröborna, både vid Tappström och ända fram till Brommaplan samt fortsatt färd under rusningstid. Kollektivtrafiken fungerar bra till Brommaplan genom kollektivfilen. En fjärde fil från Brommaplan kommer inte att förbättra framkomligheten. Tidigare diskussioner om ytterligare en bro över Tappström har inte resulterat i något förslag.

Bristen på parkering i Ekerö centrum och Tappström är stor. Ytparkeringen räcker inte till, parkering i parkeringshus är enligt programsamrådskrivelsen besvärlig. De åtgärder som föreslås i programsamrådet innebär inte förbättring i något avseende, tvärtom t.ex.

- Den tillkommande bebyggelsen leder till ökad trafik, ytparkeringen vid kommunhuset försvinner.
- Problemen med parkering i parkeringshus och parkeringsdäck försvinner inte.
- In- och utfart till och från parkeringsgarage vid bussterminalområdet från Ekerövägen kommer att bli ett effektivt stopp i trafiken.
- Den "utåtriktade" placeringen av centrumfunktionerna kommer att öka trafikproblemen eftersom gångtrafiken blandas med fordonstrafiken.

Vidare: En kombination av utökad trafik från ett utbyggt Ekerö centrum och utökad genomfarts-

instanser om vilka behov som finns i Ekerö. Som nämnts kommer förskolebehovet att ses över i ett senare skede av detaljplanen. Övriga utrymmen för kommunal service är inte utslutet i det här tidiga skedet.

I programhandlingen finns en skiss över en bussknutpunkt redovisad, vilken också är utgångspunkten för vidare diskussioner med SL.

Centrum är en begränsad plats, vilket innebär begränsade ytor för rekreation. Den direkta omgivningen innebär dock en större möjlighet till detta. Via bra stråk kommer tillgången till rekreation förtydligas.

En trafikutredning är genomförd och belyser en ökad biltrafik och föreslår adekvata åtgärder. Trafikutredningen belyser även delvis parkeringsfrågan, men parkeringsfrågan kommer att fortsätta utredas. Problem under utbyggnadstiden ska så långt som möjligt självklart undvikas.

Stadsarkitektkontoret tar i framtagna utredningar höjd för framtida trafik, men utgår

<p>trafik på Ekerövägen, föranlett av ett ökat bostadsbyggande i övriga delar av Ekerö, leder till att trafikproblemen ökar ytterligare. Under själva utbyggnadsperioden skulle också problemen accentueras.</p> <p>Remisstid m.m. Remisstiden, 11 maj - 15 augusti är ett hän mot invånarna i Ekerö, olika organ, organisationer, föreningar, intressenter m.fl. i Ekerö som under denna tid skulle ha möjlighet att ta ut sin semester.</p>	<p><i>också från att en stor del av resorna till och från programområdet sker kollektivt, då området har ett väldigt bra läge sett ut kollektivtrafiksynpunkt.</i></p> <p><i>Remisstiden på drygt tre månader är väsentligt längre än i vanliga fall när det gäller detaljplaner och program. De som inte har möjlighet att yttra sig inom remisstiden har alltid möjlighet att inkomma med en begäran om förlängd svarstid.</i></p>
<p>Mälaröarnas naturskyddsförening</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p><u>Bakgrund (sid 2)</u> Som bakgrund till förslaget nämns viktiga infrastruktursatsningar, bland annat att "en påfart till Förbifart Stockholm" kommer att leda till förbättrade kommunikationer till och från Ekerö och således möjlighet för kommunen att växa med fler bostäder och fler invånare. MNF anser, liksom många andra, att det inte är klart visat att Förbifart Stockholm kommer att ge bättre kommunikationer för Ekerös invånare, och att denna trafikled därmed inte kan bidra till ett ökat invånarantal. Däremot vill vi understryka vikten av att prioritera breddningen av Ekerövägen, något som kommer att öka viljan att åka kollektivt.</p> <p><u>Kullen söder om bryggavägen</u> När den första delen av Kullens äldreboende skulle byggas uppstod en livlig diskussion med en opinion för att naturen på kullen skulle bevaras. Detta medförde en justering av byggnadens placering så att en större del av kullen inte exploaterades. Äldreboendet har senare utökats med ytterligare en byggnad, varför nu endast en liten del av naturmarken återstår, d.v.s. området strax söder om Bryggavägen. Just i detta område föreslås i programmet att det byggs ett hus för "centrumändamål". MNF anser att det är synnerligen olämpligt att denna sista del av centrumnära naturmiljö försvinner. Detta är extra olyckligt eftersom utbyggnaden av centrum österut med Ekerö strand och Fredriksstrandsvägen också innebär att värdefull naturmark försvinner. För de människor som kommer att bo i det nya centrum kommer det inte finnas någon närmatur för lek och rekreation. Allmänna lekplatser saknas för närvarande i Ekerö centrum. Förslaget om en byggnad söder om Bryggavägen strider också mot uttalanden i andra delar av programförslaget. I "Tidigare ställningstagande", avsnittet "Naturvärden" (sid 6), framhålls att "i programområdets sydöstra del finns en kulle med ekar som har högt värde. Hänsyn till dessa behöver tas vid planlägg-</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p> <p><i>Området har tagits bort ur programmet.</i></p>

<p>ning i området." I "Programförslag", avsnittet "Rekreation" (sid 21), står det, att det inom programområdet skall finnas ytor för lek och fysisk aktivitet för olika åldersgrupper. Som möjlig plats för detta nämns bland annat "kullen söder om Bryggavägen". Detta blir dock inte möjligt om naturmarken har ersatts av en byggnad. MNF anser sålunda att byggnaden söder om Bryggavägen skall tas bort från förslaget.</p> <p><u>Huvudsakliga principer - Social och ekologisk hållbarhet</u></p> <p>MNF anser att det är värdefullt att ekologisk hållbarhet skall vara en huvudsaklig princip vid planering av Ekerö centrum (sid 13). Likaså är det positivt att strandzonen skall göras mer attraktiv (sid 14) och att cykelns framkomlighet skall prioriteras för att bidra till ett hållbart resande (sid 15).</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>
<p>Elisabeth Löfvenberg</p>	<p>Stadsarkitektkontorets kommentar</p>
<p>Några tankar och funderingar om placering av det nya bussgaraget. Låt det gamla garaget vara kvar på Ekerösidan.</p> <p>Mitt förslag. Överdäcka det befintliga taket och den ytan blir ett tillskott till bostäder i form av ett antal lägenheter som så väl behövs för kommunen.</p> <p>Det föreslagna läget på Färingsö gör även att Lullehovsbron utsätts för onormalt slitage då alla linjer utgår därifrån, t.ex. Adelsöbussen får en utökad sträcka m.m. Brounderhåll med allt vad det innebär i form av avstängningar med köbildningar som följd.</p> <p>Mitt intresse är ej påverkat av den planerade placeringen av depån, känner ej närmare till platsen men magkänslan får mig att reagera på att platsen ej är den optimala.</p>	<p><i>Placeringen av en bussdepå mitt i Ekerö centrum har länge bedömts som olämpligt ur flera aspekter och att ha kvar den bedöms inte som lämpligt. En överdäckning bedöms inte bidra till att skapa den småstadskaraktär som Ekerö centrum är tänkt att ha i framtiden.</i></p>

Sammanfattning

De inkomna synpunkterna har lett till att programmet har reviderats enligt följande:

- En större del av det befintliga centrumområdet har lagts till i programområdet.
- Strukturskissen för programområdet har förändrats för att förtydliga kopplingen mellan befintligt centrum och nytillkommande bebyggelse. Renodlade delar för kontor och skolverksamhet har utgått. Kontorsverksamhet föreslås införlivas i byggnader med bostäder och centrumändamål, och skolverksamhet på befintlig infartsparkering föreslås utredas vidare. Kommunhustomten bör ingå i en sådan utredning.
- Området söder om Bryggavägen, tidigare markerat som centrumändamål, har utgått ur programmet.
- Infarten till ett parkeringshus från Ekerövägen, har utgått ur programmet.
- Förtydliganden kring cykelns prioritering har skett.
- En preliminär handelsutredning har genomförts, där resultaten har inarbetats i programhandlingen.

- En preliminär trafikutredning är genomförd, vilken kommer att ligga till grund för fortsatta diskussioner om hur bl.a. korsningen Ekerövägen/Bryggavägen/Tappströmsvägen ska se ut i framtiden. Resultaten från trafikutredningen har förts in i programhandlingen.
- Förtydliganden kring allmän återvinning har skett.
- Barnperspektivet har förtydligats och en barnkonsekvensutredning föreslås i det fortsatta planarbetet.
- En mer detaljerad parkeringsutredning bör tas fram i det fortsatta planarbetet.
- En övergripande utredning av kommunens infartsparkeringar och placering av dessa bör tas fram.

STADSARKITEKTKONTORET

Johan Hagland
Miljö- och stadsbyggnadschef

Emelie Greiff
Planarkitekt